

VABARIIGI VALITSUS

KORRALDUS

Nõusolek maavara geoloogilise uuringu loa andmiseks Tõdva uuringuruumis

Korraldus kehtestatakse maapõueseaduse § 35 lõike 3 alusel.

1. ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1.1. AS Tariston (registrikood 10887843, edaspidi *loa taotleja*) esitas 17. juunil 2019. a Keskkonnaametile õigusaktidega sätestatud nõuetele vastava Tõdva uuringuruumi geoloogilise uuringu loa (edaspidi *uuringuloa*) taotluse.

Tõdva uuringuruum asub Harju maakonnas Saku vallas Tõdva külas riigile kuuluval kinnistul Viimsi metskond 48 (kinnistu registriora nr 12110250, katastritunnusega 71814:001:0471). Riigivara valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutus Riigimetsa Majandamise Keskus (edaspidi *RMK*). Tõdva uuringuruumi teenindusala pindala on 22,12 ha.

Loa taotleja kavandatava geoloogilise uuringu eesmärk on liiva ja kruusa tarbevaru uuring, mille käigus rajatakse kuni 40 puurauku ja 15 uuringukaevet sügavusega kuni 15 m. Uuringuluba taotletakse kolmeks aastaks ning uuringute teostajaks oleks OÜ Inseneribüroo STEIGER (registrikood 11206437).

1.2. Keskkonnaamet avaldas 18. juunil 2019. a maapõueseaduse (edaspidi *MaaPS*) § 30 lõike 2 alusel uuringuloa taotluse esitamise kohta teate ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ettepanekute ja vastuväidete esitamiseks.

1.3. Keskkonnaamet teavitas 18. juuni 2019. a kirjaga nr 12-2/19/396-4 uuringuloa taotluse menetlusse võtmisest loa taotlejat, Saku Vallavalitsust, Maanteeametit (alates 1. jaanuarist 2021. a Transpordiamet (edaspidi *Transpordiamet*)) ja uuringuruumi teenindusalaga piirnevate kinnistute omanikke.

1.4. Avalikustamise käigus esitasid vastuväiteid eraisikud A.P., L.P., K.P. ja M.P., kes väljendasid muret, et pärast geoloogilist uuringut planeeritav karjäär halvendaks sealset looduskeskkonda ja kohalike elanike elamistingimusi. Vastuväidete esitajatele selgitas Keskkonnaamet, et uuringuloaga ei lubata alal maavara kaevandamist, vaid geoloogilise uuringu eesmärk on anda infot taotletavas uuringuruumis leiduva maavara koguse, kvaliteedi ja lasumistingimuste, samuti ümbruskonna veerežiimi kohta, mis annab varasemast rohkem teavet kaevandamistegevuse tegelike mõjude kohta. Lisaks palus eraisik J.M. informatsiooni, millisel alal täpsemalt paikneb Tõdva uuringuruum kinnistul Viimsi metskond. Keskkonnaamet selgitas, et uuringuruum hõlmab kinnistut osaliselt ja saatis eraisikule J.M. Tõdva uuringuruumi plaani.

1.5. Keskkonnaamet küsis 18. juuni 2019. a kirjaga nr 12-2/19/396-5 RMK-lt MaaPS § 27 lõike 3 alusel riigivara valitseja kooskõlastust riigile kuuluva kinnisasja kasutamiseks geoloogiliseks uuringuks.

1.6. Keskkonnaamet küsis 18. juuni 2019. a kirjaga nr 12-2/19/396-6 Põllumajandusameti (alates 1. jaanuarist 2021. a Põllumajandus- ja Toiduamet (edaspidi *Põllumajandus- ja Toiduamet*)) kooskõlastust maaparandussüsteemi KURTNA, TTP-243 alal geoloogilise uuringu tegemiseks.

1.7. Transpordiamet nõustus 20. juuni 2019. a kirjaga nr 15-5/19/29133-2 uuringuloa taotlusega ja palus enda kaasamist Tõdva uuringuruumiga teostatavate edasiste toimingute menetlusosaliseks.

1.8. Põllumajandus- ja Toiduamet kooskõlastas 28. juuni 2019. a kirjaga nr 14.2-1/16647 geoloogilise uuringu tegemise Tõdva uuringuruumi ja maaparandussüsteemi ühisosal tingimusel, et oleks tagatud maaparandussüsteemi toimimine vastavalt maaparandusseaduse §-le 47.

1.9. Keskkonnaministeerium andis 23. juuli 2019. a kirjaga nr 13-1/19/3446-3 Tõdva uuringuruumi asukoha riigivara valitsejana nõusoleku riigile kuuluva kinnisasja Viimsi metskond 48 (katastritunnus 71814:001:0471) kasutamiseks järgmistel tingimustel:

1.9.1. uuringu läbiviijal tuleb teavitada RMK Lääne-Harjumaa metsaülemat e-posti teel välitööde läbiviimisest vähemalt 10 kalendripäeva ette;

1.9.2. kui geoloogilise uuringu raames on vaja teha raiet, tuleb sellest teatada riigimetsa majandajale, kes sõlmib geoloogilise uuringu tegijaga kasvava metsa raadamiseks töövõtulepingu või raieõiguse omandamiseks kasvava metsa raieõiguse võõrandamise lepingu.

1.10. Keskkonnaamet saatis 27. septembril 2019. a kirjaga nr 12-2/19/396-19 MaaPS 27 lõike 7 alusel uuringuloa taotluse ja selle kohta antava haldusakti eelnõu Saku Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks.

1.11. Saku Vallavolikogu ei nõustunud 21. novembri 2019. a otsusega nr 53 (edaspidi *otsus nr 53*) uuringuloa andmisega Tõdva uuringuruumis.

1.12. Keskkonnaamet küsis 27. detsembri 2019. a kirjaga nr 12-2/19/396-21 loa taotleja seisukohta Saku Vallavolikogu otsuse nr 53 ja uuringuloa taotluse menetluse jätkamise kohta.

1.13. Loa taotleja tegi 30. detsembri 2019. a e-kirjaga Keskkonnaametile ettepaneku taotleda MaaPS § 35 lõike 3 alusel uuringuloa andmise nõusolekut Vabariigi Valitsuselt (edaspidi *IV*).

1.14. Keskkonnaamet pöördus 23. jaanuari 2020. a kirjaga nr 12-2/19/396-23 Majandus ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi *MKM*) poole riigi huvi väljaselgitamiseks Tõdva uuringuloa taotluse menetluses.

1.15. MKM asus 25. veebruari 2020. a kirjas nr 17-1/20-0100/4932 seisukohale, et geoloogilise uuringu tegemine Tõdva uuringuruumis vastab riigi huvidele.

1.16. Keskkonnaamet pöördus 2. märtsi 2020. a kirjaga nr 12-2/20/66-3 MaaPS § 35 lõike 4 alusel keskkonnaministri poole riigi huvi väljaselgitamiseks Tõdva uuringuloa taotluse menetluses.

1.17. Keskkonnaministeerium palus 20. märtsi 2020. a kirjaga nr 13-1/19/3446-6 Keskkonnaametil täiendavalt küsida MKM-i arvamust seoses Tõdva uuringuruumi osalise kattumisega Rail Balticu raudtee trassikoridoriga ja raudtee ehitamise raames kavandatava ülesõidu maanteea. Lisaks teavitas Keskkonnaministeerium, et keskkonnaministri seisukoht riigi huvi olemasolu või selle puudumise osas antakse peale MKM-i poolse täiendava arvamuse esitamist.

1.18. Keskkonnaamet küsis 24. märtsi 2020. a kirjaga nr 12-2/20/66-5 MKM-i täiendavat arvamust seoses Tõdva uuringuruumi osalise kattumisega Rail Balticu trassikoridoriga ja raudtee ehitamise raames kavandatava ülesõidu maanteea.

1.19. MKM asus 17. aprilli 2020. a kirjas nr 17-1/20-0100/493234 seisukohale, et MKM nõustub geoloogilise uuringu tegemisega Tõdva uuringuruumis, kuid kuni Rail Balticu põhiprojekti valmimiseni on kaevandamine trassikoridoris välistatud, sest see võib mõjutada raudteetrassi ehitust.

1.20. Keskkonnaamet pöördus 20. aprilli 2020. a kirjaga nr 12-2/20/66-7 MaaPS § 35 lõike 4 alusel teistkordselt keskkonnaministri poole riigi huvi väljaselgitamiseks Tõdva uuringuloo taotluse menetluses.

1.21. Keskkonnaminister asus 18. juuni 2020. a kirjas nr 13-1/19/3446-8 seisukohale, et geoloogilise uuringu tegemine annab riigile maavarade kvaliteedi ja koguste seisukohalt olulist informatsiooni, mistõttu on geoloogilise uuringu loa andmine Tõdva uuringuruumis kooskõlas riigi huviga.

1.22. MTÜ Kodukoht Kiisa edastas 5. aprillil 2021. a e-kirjaga Keskkonnaametile 593 allkirja, mille andsid Saku valla, Kiisa piirkonna kohalikud elanikud (edaspidi *kohalikud elanikud*). Allkirjadega väljendatakse kohalike elanike seisukohta, et maavara kaevandamine Tõdva uuringuruumis ei ole mingil juhul vastuvõetav, mistõttu ei nõustu kohalikud elanikud geoloogilise uuringu tegemisega Tõdva uuringuruumis.

1.23. Keskkonnaamet saatis 23. aprilli 2021. a kirjaga nr 12-1/21/8686 MKM-le VV poole pöördumiseks Tõdva uuringuruumi uuringuloo taotluse materjalid.

2. SAKU VALLAVOLIKOGU, KOHALIKE ELANIKE, MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUMI NING KESKKONNAMINISTEERIUMI SEISUKOHAD SENISES MENETLUSES

2.1. Saku Vallavolikogu 21. novembri 2019. a seisukoht

2.1.1. Saku Vallavolikogu andis 21. novembri 2019. a otsusega nr 53 Keskkonnaametile seisukoha, mille kohaselt Saku Vallavolikogu ei ole nõus uuringuloo andmisega. Saku Vallavolikogu leiab kokkuvõtlikult, et võimalik kaevandamine rikub Saku valla elanike õigusi väga tugevalt, mistõttu ei saa vallavolikogu nõustuda geoloogilise uuringu tegemisega Tõdva uuringuruumis. Saku Vallavolikogu tõi otsuses nr 53 välja peamised põhjused, miks vald ei nõustu uuringuloo andmisega:

2.1.1.1. Tõdva uuringuruumis kavandatavad tegevused on vastuolus kohalike vallaelanike õigustatud vajaduste ja huvidega ning võimalik kaevandamisala asub olemasolevale asustusele liigselt lähedal. Vastavalt uuringuloo taotlusele jäävad uuringuruumile lähimad majapidamised 100–150 m kaugusele. Kuna geoloogilise uuringu pikem eesmärk on siiski maavara

kaevandamine, siis toob see kaasa sealsetele maaomanikele suure elukeskkonna muutuse, mis ei arvesta nende õigustatud ootusi oma rahulikule ümbruskonnale. Sealsed maaomanikud on pidanud niigi arvestama Rail Balticu raudtee rajamisega oma naabrusesse, kuid võimalik lisanduv karjääritegevus muudaks aastateks drastiliselt nende elukohta;

2.1.1.2. Tõdva uuringuruum jääb ka kohalikele elanikele olulisele metsamaale. Tegemist on eelkõige Tõdva küla ja Kiisa aleviku elanike jaoks tähtsa metsaga nii tervisespordi kui ka metsasaaduste korjamise seisukohast. Mets on hooajaliselt sisuliselt igapäevaselt aktiivses kasutuses;

2.1.1.3. Tõdva uuringuruum jääb lisaks rohevõrgustiku tuumala sisse. Saku valla üldplaneeringule¹ tuginedes tuleb seal vastavalt Harju maakonnaplaneeringu teemaplaneeringule „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ säilitada looduslike alade osatähtsus 90% ulatuses. Kuna planeeritav Rail Balticu raudtee läbiks kõnealust tuumala, siis on lubatud 10% looduslike alade hävitamine sellega seoses paratamatu. Ülejäänud osas tuleb seega looduslikud alad kindlasti säilitada, et rohevõrgustik siiski edasi toimiks;

2.1.1.4. Saku valla üldplaneering ja Saku valla arengukava² ei näe ette uute kaevandusalade lisandumist Saku valla erinevatesse piirkondadesse. Hetkel toimub kaevandamine eelkõige Männiku külas ja ka Kirdalu külas. Ülejäänud piirkondades hoiab Saku vald ikkagi oma põhimõtet „Läbi rohelise akna“. Uute võimalike kaevandamisalade lisandumine tuleb kõne alla siis, kui olemasolevatel määraldistel on maavara ammendunud ja need on korrastatud. Ka siis peame oluliseks lubada uusi määraldisi aladele, mis võimalikult vähe mõjutaksid olemasolevaid elanikke. Eelpool nimetatud põhimõttest lähtuvalt ei kuulu Tõdva uuringuruum eeldatavalt ka edaspidi Saku valla perspektiivist lähtudes kaevandamiseks sobiliku ala alla.

2.2. Kohalike elanike 5. aprilli 2021. seisukoht

2.2.1. Kohalikud elanikud esitasid 5. aprillil 2021. a seisukoha, mille kohaselt maavara kaevandamine Tõdva uuringuruumis ei ole mingil juhul vastuvõetav, mistõttu ei nõustu kohalikud elanikud geoloogilise uuringu tegemisega Tõdva uuringuruumis. Kohalike elanike põhjendused on järgmised:

2.2.1.1. igasugune võimalik tulevikus toimuv kaevandamistegevus piirkonnas on vastuolus kohalike elanike õigustatud ootustega elukeskkonna säilimisele;

2.2.1.2. Tõdva uuringuruumis kaevandamine rikub otsustavalt ja jäädavalt rohevõrgustikku ning on vastuolus Saku valla üldplaneeringuga. Mets sealses piirkonnas on kohalikele elanikele vaba aja veetmise ja metsasaaduste korjamise koht. Piirkond on rikkalik elupaik paljudele looma-, taime- ja linnuliikidele;

2.2.1.3. kohalikud elanikud on pidanud arvestama Rail Balticu raudtee rajamisega naabrusesse ja igasugused lisanduvad olulised muudatused maastikul ületavad kohalike elanike talumisvõimet. Raudtee rajamise avalikel aruteludel Saku vallas ei väljendanud riik ega arendaja vajadust rajada trassi äärde uusi kaevandusi ega tutvustanud vastavaid mõjusid;

¹ <https://www.sakuvald.ee/uldplaneering>

² <https://www.riigiteataja.ee/akt/429122021106>

2.2.1.4. riiklik huvi maavarade järgi on kaetud lähipiirkonda jäävate teiste kaevandustega. Tõdva uuringuruumi vahetus läheduses kulgeb juba olemasolev raudtee, mida saab kasutada rajatava Rail Balticu ehituseks vajaminevate maavarade juurdeveoks.

2.3. Vastuväited Saku Vallavolikogu 21. novembril 2019. a ja kohalike elanike 5. aprillil 2021. a esitatud seisukohtadele

2.3.1. Tõdva uuringuruumi geoloogilise uuringu loa taotlemise eesmärk on välja selgitada maavarade levik, kvaliteet ning keskkonnatingimused nende maavarade keskkonnahoidlikuks väljamiseks. Tegemist ei ole kaevandamisloa taotlusega. Geoloogiline uuring ja kaevandamine on erinevad tegevused. Samamoodi on geoloogilise uuringu loa taotlemine ja maavara kaevandamise loa taotlemine kaks eraldiseisvat menetlust, kus kohaliku omavalitsuse üksuse nõusolek on möödapääsmatu mõlemas menetluses eraldi. Juhul, kui kohaliku omavalitsuse üksus annab geoloogilise uuringu tegemiseks nõusoleku, ei ole omavalitsusüksus seotud kohustusega anda nõusolek kaevandamisloa andmiseks. Riigikohtu halduskolleegiumi kohtuasjas nr 3-3-1-37-15 tehtud otsuse punkti 12 kohaselt ei piira kohaliku omavalitsuse üksuse nõustumine uuringuloa andmisega mingilgi moel kohaliku omavalitsuse üksuse võimalust hiljem kaevandamisloa kooskõlastamisest keelduda. Samuti ei tekita uuringuloa andmine loa saajal õiguspärast ootust kaevandamisloa saamiseks. Saku Vallavolikogu ja kohalike elanike põhjendused pole enamasti seotud geoloogilise uuringu loa andmisega, vaid kaevandamisloa andmisega ning on seetõttu asjakohatud.

2.3.2. Kui uuringu käigus selgub, et kaevandamise alustamine ei ole otstarbekas, siis kaevandamisluba ei taotleta. Samas ei ole geoloogilist uuringut tegemata võimalik hinnata, kas üldse on võimalik ja otstarbekas Tõdva uuringuruumis hiljem kaevandada ning milline oleks sellega kaasnev keskkonnamõju. Kaevandamisloa menetluse alustamisel peab loa andja keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) tähenduses andma hinnangu olulise keskkonnamõju esinemisele, mis tähendab, et kaevandamisloa taotluse menetluse käigus, kui see esitatakse, antakse vastused ka Saku Vallavolikogu ja kohalike elanike seisukohtades esile toodud keskkonnakaitselistele küsimustele. Alles pärast seda saab kaaluda, kas nimetatud asjaolud esinevad ja on olulised või kas neid tuleb ja saab leevendada ja kas kaevandamisluba saab anda.

2.3.3. Geoloogilise uuringu käigus tehakse tööd selliselt, et tööde lõppedes taastub keskkond endisesse olukorda. Geoloogilise uuringu tegemise käigus ei teki kaevandamise ja transpordiga kaasnevaid keskkonnamõjusid, kuna tegemist on täiesti erinevate protsessidega. Geoloogilise uuringu peamised keskkonnariskid on seotud arendaja töökultuuri ja -võtetega. Töö korrektsel planeerimisel ja tegemisel ei kaasne kavandatava geoloogilise uuringuga olulist keskkonnamõju. Kavandatava geoloogilise uuringu mõju on lokaalne (st jääb uuringuruumi piiresse) ja ajutine. Töö käigus ei kasutata keskkonda saastavaid materjale ega keskkonnohtlikke aineid. Uuringuga ei juhitata põhjavette saasteaineid ega tekitata normatiivse ületavat müra või tolmu. Hüdrogeoloogiliste uuringutega ei kaasne pikaajalist vee välja pumpamist, mistõttu ei ole oodata põhjavee taseme alanemist.

2.3.4. Puurtööde tegemisel puudub otsene vajadus raieteks, sest puuraugud rajatakse võimalusel olemasolevatele metsasihtidele või metsapiirile. Juhul, kui geoloogilise uuringu raames on vaja teha raiet, tuleb see tegevus kooskõlastada RMK-ga. Kõik puurtööd toimuvad lühiajaliselt. Uuringu puuraugud likvideeritakse kohe pärast proovide võtmist, taastades uuringu eelse olukorra. MaaPS § 84 lõike 1 kohaselt tuleb uuringu lõppemisel uuringuala korrastada. MaaPS

§ 86 lõike 3 kohaselt on korrastamiskohustus täidetud, kui Keskkonnaamet on uuritud maa korrastamise akti heaks kiitnud.

2.3.5. Saku Vallavolikogu ja kohalikud elanikud tõid oma seisukohtades välja, et Tõdva uuringuruum asub kohalikele elanikele olulisel metsamaal, kus käiakse vaba aega veetmas ja metsasaadusi korjamas. Geoloogiline uuring ei takista ala kasutamist nimetatud eesmärkidel. Geoloogiline uuring on lühiajaline tegevus, mille välitööd kestavad mõned päevad ja ümbrus korrastatakse uuringueelsesesse seisukorda. Geoloogilise uuringu puhul on kohaliku kogukonna huvide riive ja keskkonnamõju vähene, kuna tööd on väikesemahulised ja kestavad vähe aega. Antud juhul taotletakse uuringuluba viieks aastaks, kuid selle aja jooksul tehakse välitöid vaid piiratud aja jooksul ning suurem osa aega kulub uuringute käigus kogutud andmete analüüsile ning geoloogilise uurimistöö aruande ja graafiliste lisade koostamisele. Geoloogilise uuringu välitöödel on loa omaja kohustatud järgima kõiki keskkonnakaitse ja ohutustehnika nõudeid ning uuringupunktide rajamiseks kasutama tehnikat, mis on läbinud perioodilise tehnilise ülevaatuse.

2.3.6. Kuna geoloogiline uuring on lühiajaline tegevus, mille välitööd kestavad vaid mõned päevad, ei kahjusta geoloogiline uuring piirkonna rohelist võrgustikku. Saku Vallavolikogu ja kohalike elanike seisukohtades puuduvad argumentid, mille põhjal oleks võimalik järeldada, et geoloogilise uuringu tegemine ohustaks roheline võrgustiku toimimist. Uuringuloa andmine ei ole vastuolus Saku valla üldplaneeringuga. Saku valla kehtiva üldplaneeringu (kehtestatud 9. aprillil 2009. a) kohaselt on valla maa-alale jääva rohevõrgustiku määratlemisel lähtutud Harju maakonnaplaneeringu teemaplaneeringust „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused”. Nimetatud teemaplaneering ei välista täielikult ei uuringute tegemist ega ka kaevandamist. Teemaplaneeringu p 2.1.1 kohaselt ei ole roheline võrgustiku planeerimise eesmärgiks ulatusliku „roheline pinna“ määratlemine ja selle majandustegevusest välja jätmine, vaid eelkõige loodus- ja keskkonnakaitsealsetel põhjendatuma ruumi struktuuri tagamine, tuginedes erinevatele arengusuundumustele, infrastruktuuri paiknemise ja vajaduste analüüsile. Seda, kas teemaplaneering välistab kaevandamise rohevõrgustiku tuumalas, on käsitletud ka Riigikohtu halduskolleegiumi kohtuasjas nr 3-3-1-35-13 tehtud otsuse punktis 17, asudes seisukohale, et lähtudes seletuskirja sõnastusest, ei välista teemaplaneering kolleegiumi hinnangul täielikult maardla rajamist.

2.3.7. Riigihalduse ministri 9. aprilli 2018. a käskkirjaga nr 1.1-4/78 kehtestati Harju maakonnaplaneering 2030+³ ja tunnistati eelmises punktis nimetatud teemaplaneering kehtetuks. Harju maakonnaplaneeringus 2030+ määratud roheline võrgustiku lähtealused tuginevad kehtetuks tunnistatud teemaplaneeringule. Harju maakonnaplaneeringu 2030+ kohaselt arvestab loa andja loa menetluses kaevandussoovi ja roheline võrgustiku koridori kattuvusel vajadusega säilitada roheline võrgustiku toimivus, töötades vajadusel välja leevendavad meetmed. Vajadusel tuleb läbi viia keskkonnamõju hindamine. Maardlate kasutuselevõtul tuleb vältida võimalusel alasid, mis asuvad väärtuslikel põllumajandusmaadel, väärtuslikel maastikel, rohelistes võrgustikus ja linnade puhkealadena määratud linnade rohevööndis. Juhul, kui nimetatud aladel on kaevandamine majanduslikult otstarbekas, tuleb kaaluda eelnevalt kaasnevaid mõjusid väärtuslikele maastikukomponentidele. Geoloogiline uuring aitabki välja selgitada, kas üldse on võimalik ja otstarbekas Tõdva uuringualal hiljem kaevandada ning milline oleks sellega kaasnev keskkonnamõju. Seega ei ole uuringuloa andmine vastuolus ka Harju maakonnaplaneeringuga 2030+.

³ [Harju maakonnaplaneering 2030+ | Maakonnaplaneering.ee](#)

2.3.8. Saku vald on Saku Vallavolikogu 21. septembri 2017. a otsuse nr 56 alusel asunud koostama Saku valla uut üldplaneeringut⁴. Uue üldplaneeringu koostamisel on lähtutud Harju maakonnaplaneeringu 2030+ tingimustest. Uue üldplaneeringu eelnõus (seisuga veebruar 2022. a) on välja toodud, et väärtuste säilitamiseks ja rohelise võrgustiku sidususe ning toimivuse tagamiseks (sh riiklike õigusaktidega ja kõrgemalseisvate planeeringutega määratud ülesannete täitmiseks) tuleb võimalusel vältida alasid, mis asuvad väärtuslikul põllumajandusmaal, väärtuslikel maastikel ja rohelise võrgustiku aladel. Juhul, kui nimetatud aladel on kaevandamine majanduslikult otstarbekas, tuleb eelnevalt kaaluda kaasnevaid mõjusid väärtuslikele maastikukomponentidele ja vajadusel rakendada leevendusmeetmeid. Rohelise võrgustiku alal kaevandamisloa menetlemisel tuleb vajadusel koostada eksperthinnang või läbi viia keskkonnamõjude hindamine.

2.3.9. Saku valla arengukava ei keela taotletavat geoloogilist uuringut. Geoloogilise uuringu loa taotluse menetlust ega ka hilisemat kaevandamisloa andmist ei saa vastandada kohaliku omavalitsuse üksuse strateegiliste dokumentidega. Samasugusele järeldusele on jõudnud Riigikohtu halduskolleegium 28. veebruari 2007. a lahendi nr 3-3-1-86-06 punktis 27: „Planeerimisseaduse § 7 lg 3 p 9 kohaselt on maardlate ja maavaravaru kaevandamisest mõjutatud alade kasutustingimuste määratlemine üks maakonnaplaneeringu eesmärke.“. Samasuguse regulatsiooni näeb ette ka kehtiva planeerimisseaduse § 56 lõike 1 punkt 5. Kolleegium jõuab nimetatud lahendi samas punktis järeldusele, et kaevandamisloa andmist ei muuda võimatuks ka asjaolu, et uue maardla avamine oleks vastuolus valla arengukavaga, ning et sellist kaevandamisloa andmisest keeldumise alust maapõueseadus ette ei näe. Kokkuvõtlikult märgib kolleegium, et kohaliku omavalitsuse üksuse vastuseis kaevandamisloa väljaandmisele ei tähenda, et luba pole üldse võimalik välja anda ja et kohaliku omavalitsuse üksuse poolse vaidlustamise korral võib kaevandamisloa välja anda, kui selleks on VV nõusolek. Samasugustele järeldustele saab jõuda ka geoloogilise uuringu loa andmisel.

2.3.10. Geoloogilisel uuringul on iseseisev väärtus ka siis, kui uuringule kaevandamist ei järgne. Saadud teabe alusel tehakse vajaduse korral muudatused maavarade registris, milles talletatud infot saab edaspidi kasutada näiteks uute planeeringute ja arengukavade koostamisel. Nii taotlejal kui kohalikul omavalitsuse üksusel on pärast uuringu tegemist võimalikus kaevandamisloa menetluses varasemast rohkem teavet kaevandamistegevuse tegelike mõjude kohta. Geoloogilise uuringuga saadud teave võimaldab kohaliku omavalitsuse üksusel hüpoteetilistele riskidele tuginemise asemel rajada oma arvamus uuringuga tõendatud teabele.

2.3.11. Kokkuvõtvalt ei ole Saku Vallavolikogu ja kohalikud elanikud põhjendanud väidetavat vastuseisu geoloogilise uuringu tegemisele. Geoloogiline uuring ei kahjusta kohalike elanike elukeskkonda ega ka piirkonna rohelist võrgustikku. Kui ala kohta esitatakse edaspidi kaevandamisloa taotlus, siis kaevandamisega seotud mõjud ja leevendusmeetmed selgitatakse välja selles menetluses ja taas küsitakse ka kohaliku omavalitsuse üksuse arvamust.

2.4. MKM-i ja Keskkonnaministeeriumi seisukohad senises menetluses

Kuivõrd ülekaalukas riigi huvi on määratlemata õigusmõiste, siis tuleb hinnang riigi huvi olemasolu kohta anda igas asjas eraldi, arvestades konkreetse juhtumi erisusi ja eripärasid. Konkreetse juhtumi põhiselt ülekaaluka riigi huvi hindamisel ja VV nõusoleku küsimise algatamisel lähtutakse muu hulgas MKM-i ja Keskkonnaministeeriumi arvamustest.

⁴ [Saku valla uue üldplaneeringu koostamine - Saku Vallavalitsus \(sakuvald.ee\)](http://sakuvald.ee)

2.4.1. MKM-i 2020. a arvamus

MKM on 25. veebruari 2020. a kirjas jõudnud seisukohale, et geoloogilise uuringu tegemine vastab riigi huvidele ja nõustus uuringuloo andmisega Tõdva uuringuruumis. Geoloogilise uuringu tegemine ja varu arvele võtmine keskkonnaregistri maardlate nimistus (uue nimetusega maavarade register⁵) ei anna taotlejale kaevandamise õigust, kuid annab riigile maavarade otsingu ja uuringu seisukohalt kindlasti olulist informatsiooni. Igakülgne informatsioon Rail Balticu trassikoridori vahetus läheduses paiknevate maavara varude kohta muudab maavara võimaliku kasutamise suhteliselt soodsamaks võrreldes kaugemates piirkondades asuvate varudega.

2.4.2. Keskkonnaministeeriumi 2020. a arvamus

Keskkonnaminister on 18. juuni 2020. a kirjas asunud seisukohale, et geoloogilise uuringu loa andmine Tõdva uuringuruumis on kooskõlas riigi huviga. Geoloogilise uuringu tegemine annab riigile maavarade kvaliteedi ja koguste seisukohalt olulist informatsiooni, mis aitab paremini planeerida riigile oluliste infrastruktuuriobjektide ehitamist ja annab infot selleks vajalike ehitusmaavarade ressursi osas, arvestades siinkohal, et geoloogilise uuringu luba ei anna taotlejale õigust kaevandamiseks.

3. RIIGI HUVI GEOLOOGILISE UURINGU TEGEMISEKS TÕDVA UURINGURUUMIS

3.1. Õigusnormid

3.1.1. MaaPS § 1 lõike 1 järgi on maapõueseaduse eesmärk tagada maapõue säästlik ja majanduslikult otstarbekas kasutamine ning seejuures tekkivate keskkonnanäringute vähendamine võimalikult suures ulatuses.

3.1.2. MaaPS § 35 lõike 1 punkti 10 kohaselt keeldutakse uuringuloo andmisest, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus uuringuloo andmisega.

3.1.3. MaaPS § 35 lõike 3 kohaselt, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus uuringuloo andmisega, võib loa andja taotleja ettepanekul taotleda loa andmise nõusolekut VV-lt. VV annab loa andmiseks nõusoleku, kui selleks on ülekaalukas riigi huvi.

3.2. Riigi huvi määratlemise alused

3.2.1. Eesti Vabariigi põhiseaduse § 5 järgi on Eesti loodusvarad ja loodusressursid rahvuslik rikkus, mida tuleb kasutada säästlikult.

3.2.2. Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium on leidnud kohtuasjas nr 3-4-1-9-09 tehtud otsuse punktis 25, et „maavarade säästliku kasutamise kavandamine ei saa põhiseaduse kohaselt toimuda üksnes ühe omavalitsusüksuse piires, vaid see peab lähtuma riiklikest huvidest ja vajadusest tagada maavarade säästlik kasutamine kogu riigis. Üksikul omavalitsusüksusel ei ole täielikku ülevaadet maavarade levikust kogu riigis ja seetõttu nende uurimise ja kaevandamise üksikasjadest, mis võimaldaksid tal langetada kaevandamisega nõustumise kohta üleriigiliselt adekvaatse lõppotsuse. Seetõttu tuleb asuda seisukohale, et

⁵ keskkonnaministri 8. juuni 2022. a määrusega nr 25 asutati uus andmekogu nimetusega maavarade register. Määruse jõustumisega viidi maardlate nimistu andmed üle maavarade registrisse.

maavarade kasutamise üle otsustamine on põhiseadusega haaratud riigielu küsimuste hulka.“. Kolleegium leidis samuti, et maapõueseaduses sisalduv kohaliku omavalitsuse üksuse enesekorraldusõiguse piirang ei ole kuigi intensiivne ning et riive on mõõdukas, kui VV kaalub nõusoleku andmisel, millised on need üleriigilised sotsiaalsed, keskkonnahoiu- või majandushuvid, mis siiski tingivad vajaduse kaaluda lubade väljastamist just konkreetse omavalitsusüksuse territooriumi kohta (p-d 32 ja 33).

3.2.3. MaaPS ei ava mõiste *ülekaalukas riigi huvi* sisu. MaaPS seletuskirja kohaselt on riigi huvi määratlemata õigusmõiste ning selle selgitamisel lähtutakse konkreetsest olukorrast. Riigi huvi selgitatakse eri ametkondade koostöös. MaaPS § 1 lõike 1 kohaselt on seaduse eesmärk tagada maapõue säästlik ja majanduslikult otstarbekas kasutamine ning seejuures tekkivate keskkonnahäiringute vähendamine võimalikult suures ulatuses. Seaduse eesmärgist kantuna tuleb selgitada ka ülekaaluka riigi huvi mõistet. Riigi huvi defineerimisel lähtutakse muu hulgas maavara olulisusest, maavara omandist, Keskkonnaministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi arvamusest. Ülekaalukas riigi huvi võib esineda strateegiliselt olulise maavara otsingus, mõne tööstussektori toorainepuuduses või muus sellises laialdase mõjuga asjaolus.

3.2.4. Riigi huvi üldiselt on käsitatud kui riigi üldise arengu seisukohalt vajalikku või riigikaitsest huvi, mis on väljendatud riiklikult kehtestatud strateegilistes jm dokumentides. Riigikogu 6. juuni 2017. a otsusega vastuvõetud strateegiadokumendi „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“ kohaselt on Eesti pikaajaline eesmärk maapõue valdkonnas tagada maapõueressursside teaduspõhine, riigi majanduskasvule ja ressursitõhususele suunatud keskkonnahoidlik ning inimeste tervist säilitav haldamine ja kasutus.

3.2.5. Riigi huvi on, et maapõueressursse kasutataks tõhusalt, välistades ülemäärase ja raiskava kasutuse. Maapõueressursside kasutusega seotud otsuste tegemiseks on oluline omada kvaliteetset infot ressursside paiknemise ja olemasolu kohta. Geoloogiliste uuringute käigus kogutud informatsioon võimaldab otsustada ka seda, kas üldse esineb riigi huvi kaevandamiseks. Geoloogilise uuringu tegemine annab riigile maavarade otsingu ja uuringu seisukohalt olulist informatsiooni ning on juba ainuüksi seetõttu kooskõlas riigi huviga.

3.2.6. Maavarade kasutamise tingib nende tarbimise vajadus kõigis olulistes majandusvaldkondades. Kasvav toorme vajadus ka riiklikult tähtsate ehitusobjektide ehitamisel toob paratamatult kaasa selle, et vajalik on kasutada suuremas ulatuses ka maavarasid. Uusi kruusa-, liiva- ja lubjakivikarjääre avamata pole võimalik ehitada. Eesmärgi on võimalik ellu viia kohaliku kogukonnaga arvestades. Kui soovitakse säilitada või parandada praegust elustandardit, tuleb kasutada ka loodusressursse, sh maavarasid.

3.2.7. Riigi huvi elluviimiseks on vajalik omada ülevaadet olemasolevatest maapõue ressurssidest, nende väärimise võimalustest, saadavate toodete konkurentsiolukorrast, maapõue kasutamisega kaasnevatest keskkonna- ja tervisemõjudest ja georiskidest. Seejuures peab maapõuealase informatsiooni kogumine ja vajaduse korral olemasolevate andmete uuendamine olema järjepidev, sest ajakohaste andmete omamine on oluline nii võimaluste kui ka ohtude teadmiseks ja nendest lähtudes otsuste tegemiseks. Uuringutulemuste iseseisvat väärtust, tähendust ja vajalikkust on käsitlenud ka Riigikohtu halduskolleegium kohtuasjas nr 3-3-1-37-15 tehtud otsuse punktides 13 ja 14. Riigikohus leidis kokkuvõtlikult, et uuringutulemustel on iseseisev väärtus sõltumata sellest, kas uuringule kaevandamine järgneb või mitte, kuna saadud teavet saab kasutada näiteks erinevate planeeringute ja arengukavade koostamisel, aga ka hilisemas võimalikus kaevandamisloa taotluse menetluses.

3.2.8. Ehitusmaavaradest lähtudes on riigi huvi tagada tarbijate, eelkõige riigi infrastruktuuri ehitusobjektide nõuetekohane ja majanduslikult optimaalne varustamine kvaliteetsete ehitusmaavaradega, luua tingimused kaevandamise ja kasutamise tehnoloogia igakülgses arenguks, võttes tarvitusele kõik meetmed ehitusmaavarade ratsionaalseks kasutamiseks ning maavara ja keskkonna kaitsmiseks.

3.3. Ülekaaluka riigi huvi põhjendus geoloogilise uuringu tegemiseks Tõdva uuringuruumis

3.3.1. Liiva ja kruusa geoloogiliste uuringute tegemise vajalikkus Harju ja Rapla maakonnas

3.3.1.1. Maapõueressursside teaduspõhise, riigi majanduskasvule ja ressursitõhususele kaasa aitav keskkonnahoidlik ning inimeste tervist säilitav haldamine ja kasutus on võimalik juhul, kui riigil on olemas kvaliteetne geoloogiline informatsioon. Maapõuepoliitika põhialustes tuuakse esile, et kvaliteetse geoloogilise informatsiooni omamine on lisaks maavarade kasutuselevõtu vajaduse hindamisele oluline ka teiste keskkonnakasutusega seotud tegevuste planeerimisel, riskide hindamisel ja tegevuste elluviimisel. Olulisemad neist on loodus- ja põhjavee kaitse, veevarustuse, jäätmekorralduse ja ehitiste planeerimine ning keskkonnamõju hindamine.

3.3.1.2. Ehitusmaavara saab kaevandada ainult seal, kus see geoloogiliste protsesside tulemusena on tekkinud, kus lasund on geoloogiliselt uuritud ja maavarana arvele võetud ning kus mäetehnilised tingimused on kaevandamiseks sedavõrd soodsad, et kaevandamine on majanduslikult otstarbekas. Planeeritavad teedehituse objektid (riigiteede teehoiukava 2021–2030⁶) ja Rail Balticu raudteetrassi rajamine on suurendanud ja suurendavad tulevikus märgatavalt nõudlust ehitusmaavarade järele, mille tõttu on riigi huvi tagada ehitusmaavarade ratsionaalne uurimine ja kasutamine eelkõige seal, kus seda looduskaitsetelised ja muud piirangud ei piira.

3.3.1.3. Eesti Geoloogiateenistus (edaspidi *EGT*) koostas 2018. aastal MKM tellimusel uurimistöö ehitusmaavarade leviku, kaevandamise ja kasutamise kohta Harju maakonnas⁷ (edaspidi *EGT Harjumaal uurimistöö*). Töö eesmärk oli anda ülevaade maakonna ehitusmaavarade ressurssidest ning nende kasutamisest, hinnates praegust olukorda varustuskindlusest lähtudes ja kirjeldades ehitusmaavaradega varustatuse võimalusi detailsemalt kuni aastani 2030 ning perspektiiviga kuni 2050. EGT Harjumaal uurimistöö toob välja, et arvestades viimaste aastate kaevandamise mahtusid on liiva- ja kruusamaardlates asuvad mäeeraldised Harjumaal varustuskindluse arvutuse järgi (seisuga 13. november 2018. a) kindlustatud maavaraga pikemaks perioodiks. Kuid püüdes täpsemalt hinnata maavarade registris arvele võetud liiva ja kruusa kasutusvõimalusi, tekib probleem arvele võetud maavara kvaliteedinäitajate vastavusega ehitussektoris vajatava toorme nõuetele. Seetõttu ei saa maavarade registris arvele võetud liiva- ja kruusavaru kogust üksühese vastavusega üle kanda ehituses (eriti raudtee- ja teedehituses) kasutatavaks toormeks. Harjumaal on liiva ja kruusaga kõige paremini varustatud maakonna idaosa. Kuna ehitusmaavarade (sh liiva ja kruusa) nõudlus kasvab seoses Harjumaale ja naabermaakondadesse planeeritud suurte taristuobjektide ehitamisega, siis pikemaajalise varustuskindluse tagamiseks Harjumaal on vajalik teha

⁶ Riigiteede teehoiukava 2021–2030. <https://www.transpordiamet.ee/teehoiukava>

⁷ Ehitusmaavarade levik, kaevandamine ja kasutamine Harju maakonnas. Eesti Geoloogiateenistus, 2018. <https://fond.egt.ee/fond/egf/8994>

geoloogilisi uuringuid täiendava varu arvele võtmiseks. Ka Teede Tehnokeskus AS poolt 2017. a valminud uuringus “Rail Balticu ehitamiseks vajalike ehitusmaavarade varustuskindluse uuring”⁸ (edaspidi *Teede Tehnokeskuse uuring*), jõutakse järeldusele, et arvestades Harjumaa liiva ja kruusa varusid langeb liiva ja kruusa varustuskindlus Harjumaaal uute varude lisandumiseta vahemikus 2020–2025 kriitilise piiri lähedale.

3.3.1.4. Kuna Tõdva uuringuruum asub Lõuna-Harjumaa Raplamaale väga lähedal (ca 4 km Rapla maakonna piirist), siis on oluline siinkohal käsitleda ka Raplamaa liiva-kruusa varude olukorda. EGT 2020. aastal koostatud uurimistöös ehitusmaavarade leviku, kaevandamise ja kasutamise kohta Rapla maakonnas⁹ (edaspidi *EGT Raplamaa uurimistöö*) on kirjeldatud, et liiva- ja kruusavarud tervikuna on Eestis suured, kuid ehitustegevuseks sobivad varud on mitmes Eesti maakonnas pigem rahuldavas seisus. Esiteks, kuna looduses sageli ei leidu otseselt ehitusmaavara kvaliteedinõuetele vastavat liiva ja kruusa, siis kasutatakse nõutava kvaliteedi saavutamiseks erinevaid rikastamisviise (sõelumine, pesemine, purustamine). Need rikastamisvõtted annavad aga vajaliku tulemuse vaid siis, kui algmaterjal on piisavalt jämedateraline ja taolise jämedateralise ning vähese savi- ja tolmu sisaldusega liiva- ja kruusavarud on Eestis pigem väikesed. Teiseks paiknevad liiva- ja kruusamaardlad ebaühtlaselt: Tartu ja Saare maakonnas on neid palju, kuid Rapla ja Järva maakonnas vähe. Samuti on liiva ja kruusamaardlatega seotud positiivsed pinnavormid sageli võetud looduskaitse alla. See tekitab konfliktse olukorra looduskaitsest tulenevate piirangute ja majandustegevuse arendamiseks vajalike ehitusmaavarade kasutamise vahel.

3.3.1.5. EGT Raplamaa uurimistöö kohaselt on praeguse varustuskindluse arvutuse järgi Raplamaal varustuskindlus liiva ja kruusaga tagatud kuni 20 aastaks, kuid selles arvutuses ei ole arvesse võetud plaanitavaid suuremahulisi taristuobjekte ega ehitusmaavarale kehtivaid kvaliteedinõudeid teetööde jaoks ning seetõttu on rahuldav varustuskindlus liiva ja kruusaga vaid näiline. Teede Tehnokeskuse uuringus esitatud seisukoha järgi on raudteetaristu rajamise jaoks liiva ja kruusaga varustuskindlus Raplamaal kriitiline ning seda nii madala kui ka kõrge savi- ja tolmuosakeste sisaldusega liiva ning kruusa suhtes. See viitab, et Raplamaal tuleb liiva ja kruusa omadusi sõelumisega parandada või kasutada Harjumaa varusid. Kui lisada juurde veel riigiteede ehituseks ja remondiks vajalik liiv ja kruus ning kohalike omavalitsuste vajadused, siis Raplamaa liiva ja kruusaga varustuskindlus on kriitiline.

3.3.1.6. EGT jõuab Harjumaa ja Raplamaa uurimistöös seisukohale, et edukalt tehtud geoloogiline uuring väljendab ka riigi huvi, sest lisaks uuringu tulemusena arvele võetud varule esitatakse uuringu aruandes andmed ka uuringuruumi geoloogilise ehituse ja kivimite või setete omaduste kohta. Nende andmete põhjal on EGT-l võimalik täiendada ja parandada geoloogilise kaardistamise andmeid ning määrata maavarade kaevandamise perspektiivi. Seetõttu tuleb uuringu- ja kaevandamislubade andmisel kindlamalt esikohale seada riigi huvist tulenev vajadus maavarade uurimiseks ja kaevandamiseks.

3.3.1.7. Oluline on rõhutada, et geoloogilise uuringu tegemine ja maavaravaru arvele võtmine maavarade registris ei anna uuringuloo taotlejale kaevandamise õigust, kuid annab riigile maavarade otsingu ja uuringu seisukohalt olulist informatsiooni. Uuringuloo taotlemise ajal ei ole teada, milline on uuringu tulemus. Seetõttu ei saa ka loa andjal olla ammendavat teavet selle kohta, millist toodangut uuritav maavara võimaldab saada ja kas selle kasutamine on

⁸ Rail Balticu ehitamiseks vajalike ehitusmaavarade varustuskindluse uuring. Teede Tehnokeskus, 2017.
<http://railbaltic.info/images/meta/170403%20RB%20varustuskindlus%20ARUANNE.pdf>

⁹ Ehitusmaavarade levik, kaevandamine ja kasutamine Rapla maakonnas. Eesti Geoloogiateenistus, 2020.
<https://fond.egt.ee/fond/egf/9334>

majanduslikult põhjendatud. Välistada ei saa võimalust, et sellel alal kaevandamine ei ole uuringutulemusi arvestades põhjendatud.

3.3.2. Geoloogilise uuringu tegemise olulisus Tõdva uuringuruumis

3.3.2.1. Kvaliteetse maapõuealase informatsiooni kogumine ja omamine riigi tasandil on vajalik hindamaks erinevatesse piirkondadesse maardlate rajamise vajalikkust ja võimalikkust ning konkreetse maardla kasutuselevõtu otstarbekust. VV algatas 23. detsembri 2021. a korraldusega nr 447 Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu ning selle keskkonnamõju strateegilise hindamise. Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu koostamise eesmärk on Harjumaal perspektiivsete ehitusmaavarade ja turba uuringualade ning kaevandamisealade paiknemise, samuti olemasolevate karjääride laiendamise võimaluste määratlemine. Tõdva uuringuruumis geoloogilise uuringu tegemine annab riigile Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu koostamiseks ja alade hindamiseks väga olulist informatsiooni nii maavara kvaliteedi kui ka kaevandamistingimuste kohta. EGT Harjumaa uurimistöö on Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu peamisi alusdokumente, mille alusel koostatakse vajalikud uuringud ja hinnangud.

3.3.2.2. Sobiva maavara leidmisel ja kaevandamisloa võimalikul andmisel oleks Tõdva uuringuruumi materjali esmane võimalik kasutus Rail Balticu Harjumaa trassi ehitus ja kuna Tõdva uuringuruum asub Lõuna-Harjumaal Raplamaale väga lähedal (ca 4 km Rapla maakonna piirist), siis ka Rail Balticu Raplamaa trassi ehitus. Teede Tehnokeskuse uuringu kohaselt on Rail Balticu raudtee ja selle teenindusteede muldkehade täitematerjali (liiva ja kruusa) vajadus Harju maakonnas on 5,6 miljonit m³ ja Rapla maakonnas 3,2 miljonit m³. Transpordiameti viimase prognoosi kohaselt on Rail Balticu liiva ja kruusa vajadus Harju maakonnas sarnane Rapla maakonna vajadusega ehk 3,2 miljonit m³. Arvestades, et Rail Balticu trassikoridori pikkus Harjumaal on 48 km ja Raplamaal on 55 km, siis ühe trassikilomeetri kohta on keskmine täitematerjali vajadus Harjumaal ca 66 667 m³ ja Raplamaal ca 58 181 m³. Sobiva maavara leidmisel ja kaevandamisloa võimalikul andmisel tekib võimalus kasutada Tõdva uuringuruumis leiduvat materjali ka Rail Baltic raudteega kaasneva taristu (teenindus- ja juurdepääsuteed, ülesõidud- ja käigud, jaamad, loomapääsud) ehituseks. Näiteks jaamade juures on vaja raudtee muldkeha ehitada laiemaks, kuhu tulevad lisarööpaarid, ehitada juurdepääsuteed, parklad, jaamahooned, perroonid jm. Kohalike jaamade materjali vajadus saab olema küllalt suur, kuna jaamad tulevad täna tühjale kohale, kus puuduvad juurdepääsuteed ja taristu.

3.3.2.3. Oluline on asjaolu, et võimalikud varud Rail Balticu trassikoridori vahetus läheduses muudavad nende kasutamise suhteliselt soodsamaks võrreldes kaugematel asuvate varudega, seejuures võttes arvesse ka Euroopa Liidu roheleppes tulenevat CO₂ emissiooni vähendamise vajadust ehk mida lähemalt maavara transportida, seda vähem emissiooni. Transpordiameti hinnangul teeb ehitusmaterjalide vedu umbes 100 km kauguselt ehituse maksumuse 20% kallimaks, lisandub ka keskkonnamõju. Tõdva uuringuruum asub kavandatava Rail Balticu trassi vahetus läheduses. Esialgsete hinnangute kohaselt võib Tõdva uuringuruumis liiva varu kogus ulatuda 650 tuhande m³-ni, kuid ilma geoloogilise uuringuta pole see kindel.

3.3.2.4. Tõdva uuringuruum paikneb ka teiste riiklikult tähtsate ehitusobjektide läheduses, mille ehitamiseks konkreetset maavara vajatakse. Juhul, kui Tõdva uuringuruumis leidub sobivat maavara ja selle kohta antakse hiljem kaevandamisluba, on Transpordiameti hinnangul

võimalik seda kasutada riigiteede teehoiukava 2021–2030 riigitee nr 8 Tallinn–Paldiski teedehitusobjekti Tallinn–Paldiski mnt Harku ristmik–Keila 2+2 teelõigu, riigitee nr 11 Tallinna ringtee teedehitusobjekti Valingu–Keila 2+2 teelõigu, riigitee nr 96 Tallinn–Peetri alevik–Tallinn teedehitusobjekti Tallinna väikese ringtee, riigitee nr 15 Tallinn–Rapla–Türi teedehitusobjekti Tallinn–Rapla mnt Tallinna piir–Luige 2+2 teelõigu ning riigitee nr 4 Tallinn–Pärnu–Ikla teedehitusobjektide Kernu–Varbola ja Varbola–Päädeva 2+2 teelõikude ehituseks.

3.3.2.5. Ülekaalukas riigi huvi on koguda ehitusmaavarade olemasolu kohta infot asukohtades, mis paiknevad nende ehitusobjektide läheduses, mille ehitamiseks konkreetset maavara vajatakse. Pikkade distantide massveod on kahjulikud nii majanduslikel, keskkonnakaitselistel kui ka liiklusohutusega seotud põhjustel. Ühtlasi on oluline, et uuringuruumi teenindusala paikneks piirkonnas, kuhu oleks hea juurdepääs ning kus puuduvad looduskaitsealised ja muud piirangud maavarade ratsionaalseks uurimiseks ja kasutamiseks.

3.3.2.6. Tõdva uuringuruum asub Harju maakonnas Saku vallas Tõdva külas riigile kuuluval kinnistul Viimsi metskond 48 (kinnistu registriosa nr 12110250, katastritunnusega 71814:001:0471). Tõdva uuringuruumi teenindusala kattub osaliselt Rail Balticu trassikoridoriga ja raudtee ehitamise raames kavandatava ülesõidu maanteega, kuid geoloogilise uuringuga seotud tegevused ei takista raudtee ega ülesõidu maantee ehitamist. Tõdva uuringuruumi teenindusala kattub täies ulatuses maaparandussüsteemi KURTNA, TTP-243 (maaparandussüsteemi/ehitise kood 4109610610010/001) maa-alaga. Põllumajandus- ja Toiduamet on kooskõlastanud geoloogilise uuringu tegemise Tõdva uuringuruumis. Tõdva uuringuruumi läänepiir piirneb osaliselt riigimaantee 11240 Tõdva–Hageri teekaitsevööndiga, mille laiuks on 30 meetrit mõlemal pool äärmise sõiduraja välimisest servast. Taotletava uuringuruumi teenindusala läänepiir külgneb vahetult 35–110 kV elektriõhuliini (Kõrgepingeliin) L3513:(L35013) (VID kood KP1228233) kaitsevööndiga, kuid kattumist ei ole. Taotletava uuringuruumi teenindusala lahustükkide vahelisel alal kulgeb Kiisa–Alajaama tee nr 7180714, mis on metsatee ja mille äärmise sõiduraja välimine serv jääb uuringuruumi teenindusala lahustükkidest ca 30 m kaugusele. Uuringuruum ei asu tiheasustusalal. Lähim suurim asustusüksus Kiisa alevik jääb uuringuruumist ca 300 m kaugusele lõunasse. Lähimad majapidamised jäävad uuringuruumist ca 100 m kaugusele läände. Tõdva uuringuruum ei asu riigikaitsealase ehitise maa-alal või selle piiranguvööndis, kinnismälestisel, muinsuskaitsealal või selle kaitsevööndis. Samuti ei asu uuringuruum Natura 2000 võrgustiku alal ega looduskaitsealal.

3.3.2.7. KeHJS § 6 lõike 2 punkti 2 ning VV 29. augusti 2005. a määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 3 punkti 2 kohaselt tuli keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindangu (edaspidi *KMH eelhindang*) tegemise ajal (27. septembril 2019. a) kehtinud õigusaktide versioonide järgi anda KMH eelhindang geoloogilise uuringu korral, välja arvatud liiva ja kruusa uuringutel maismaal. Kuna liiva ja kruusa geoloogilised uuringud ei kuulu nimetatud määruse tegevuste hulka, mille korral tuleb anda KMH eelhindang, siis Keskkonnaamet ei koostanud Tõdva uuringuloa menetluses KMH eelhindangut.

3.3.2.8. Kaalunud eespool esitatud argumente ja võrrelnud riigi huvisid kohaliku omavalitsuse üksuse huvidega, on VV seisukohal, et Tõdva uuringuruumis geoloogilise uuringu loa andmine on põhjendatud ja vajalik ning esineb ülekaalukas riigi huvi saada informatsiooni ehitusmaavarade paiknemise kohta asukohas, mis paikneb riiklikult tähtsate ehitusobjektide läheduses, mille ehitamiseks konkreetset maavara vajatakse. MKM on menetluse käigus

vastanud Saku Vallavolikogu ja kohalike elanike vastuväidetele. Menetlust on selgitatud ka käesoleva korralduse seletuskirjas.

4. OTSUS

Tuginedes MaaPS § 35 lõikele 3 ja asjaolule, et esinevad korralduses kirjeldatud ülekaalukad riigi majandus- ja keskkonnahuvid maavara uurimiseks, nõustub Vabariigi Valitsus Tõdva uuringuruumis maavara geoloogilise uuringu tegemiseks uuringuloa andmisega. Uuringuloa andmise otsuse teeb ja loa tingimused seab Keskkonnaamet.

5. VAIDLUSTAMISVIIDE

Korraldust on võimalik vaidlustada halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul korralduse Riigi Teatajas avaldamise päevast arvates.

6. KORRALDUSE TEATAVAKS TEGEMINE

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil teha korraldus teatavaks Keskkonnaametile, AS-le Tariston, Saku vallale, Keskkonnaministeeriumile, Rahandusministeeriumile, Riigimetsa Majandamise Keskusele, Transpordiametile, osäühingule Rail Baltic Estonia, MTÜ-le Kodukoht Kiisa ja taotletava alaga piirnevate kinnistute omanikele.

Kaja Kallas
Peaminister

Taimar Peterkop
Riigisekretär